

Josip Murn Aleksandrov: Sneg, Vlahi

ŽIVLJENJE

Murn se je **rodil leta 1879** kot nezakonski sin hlapca in dekle. Mama ga je zapustila na kmetiji in šla v Trst ter se je tako odpovedala sinu. Tako so za Murna vse življenje skrbeli tuji ljudje. Najbolje je zanj skrbela dijaška gospodinja Kalanova, s katero sta se po potresu leta 1895 preselila v **Cukrarno**. V Ljubljani je Murn spoznal zelo vplivno žensko Franjo Tavčar, ki mu je priskrbel štipendijo, da se je lahko **preselil na Dunaj** na eksportno univerzo. Na Dunaju pa ni bil zadovoljen z univerzo in študijem, zato je zapustil univerzo in izgubil štipendijo. Vrnil se je v Ljubljano, kjer se je preživljal kot **uradnik**. Tudi on, kot mnogo drugih pesnikov tedanjega časa, **zboli za jetiko**. Dvakrat se je zdravil na podeželju. Ker je bilo zdravljenje neuspešno, se je vrnil v Cukrarno. **Umre leta 1901** na isti postelji kot Kette.

DELO

Murn je bil član glasila Zadruga. Njegove pesmi so izšle v pesniški zbirki po njegovi smrti, **Pesmi in romance**, leta 1903. Murn velja za našega **najčistejšega lirika**, saj piše kar sam čuti, in ga ne zanima aktualnost. Poleg čiste poezije je zanj značilno, da je pisal **ljubezenske pesmi** za Almo in **razpoloženske** ter **življenjske - izpovedne pesmi**. Njegove najbolj znane pesmi so **kmečke pesmi**.

VLAHI

Z mehovi pod pasho *gredo*,
v dolgih plaščih suknenih *gredo*,
k tlom sklonjeno glavó,
vsi imajo visoko telo
in držijo se žalostno,
da nikoli takó.

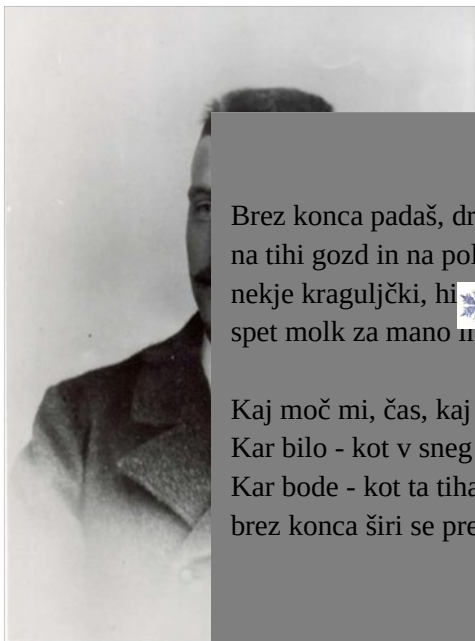
S piščalmi na ustnih *gredo*,
v klobukih širokih *gredo*
in zdaj z desno roko
in zdaj z levo roko
piščali prebirajo žalostno,
da nikoli tako.

Z mehovi pod pasho *gredo*,
v dolgih plaščih suknenih *gredo*
pa v klobukih širokih *gredo* -
in naprej *gredo* in nazaj *gredo*
in zapiskajo še v slovo,
da nikoli tako!

Pesem velja za eno Murnovih najboljših. Napisal jo je, ko je bil na počitnicah pri Aleksandrovih. Tam je dobil pismo, v katerem so zavrnili izdajo njegovih pesmi. Tako so nastali Vlahi. Murn je v tej poeziji upodobil svojo usodo. **Vlahi imajo nomadsko oziroma romsko življenje**. So etnična skupina brez doma, ukvarjajo pa se s piskrovezom in igranjem na dude. Podoba Vlahov je melanholična, trpka, kot življenje pesnika.

Interpretacija:

Pesem je razdeljena na tri kitice, vsaka od teh pa ima šest verzov. Besede v pesmi ponazarjajo Murnovo življenje. Omenjene piščali nam prinesejo predstavo dudu, ki zvenijo zelo rezko in neprijetno. Opozorijo nas na to, kako nekateri ljudje živijo, nas predramijo. V vsaki kitici se ponavlja glagol **gredo** v nedovršni obliki kot **epifora**. Figura predstavlja življenje nomadov brez doma; hodijo in hodijo brez vednosti, kam bodo prišli. Ta devetkrat zapisani glagol ustvarja občutje enoličnega

Brez konca padaš, drobni sneg,
na tihi gozd in na poljano,
nekje kraguljčki, hišni sneg,
spet molk za mano in pred mano.

Kaj moč mi, čas, kaj si mi dan?
Kar bilo - kot v sneg zakopano!
Kar bode - kot ta tiha plan
brez konca širi se pred mano.

gibanja, ki se v šestnajstem verzu še okrepi v besedni zvezi »**in naprej gredo in nazaj gredo**«, kar nas napelje k bistvu **sporočila pesmi**. Ponavljanje glasa **ó** je razpoloženski pečat pesmi in prinaša nek neskončen ritem, kar je tudi usoda Vlahov oziroma Josipa Murna. Samoglasnik nam priključuje **otožnost**. Na koncu vsake kitice je moč opaziti neke vrste refren - »**da nikoli tako**« - ki je skrajna mera, stopnja. Z refrenom nas pesnik opozarja, kako hudo je pravzaprav življenje Vlahov. Od nas zahteva miselnost. Tretjič refren pesnik celo poudari s klicajem.

SNEG

Interpretacija:

Tip pesmi je zimski. Lirski subjekt je **prvoosebni pripovedovalec**. Pesem Sneg je razdeljena na dve kvartini. Rima je v obeh kiticah prestopna.

Prva kitica je **impresija ali vtis**. Je pomirjujoča in spokojna, predvsem pa **izrazito impresionistična**. Napisana je v pravilnem ritmu, kar nas pomirja. Pesnik v prvi kitici opisuje vtise (vid, sluh, tip, voh). Impresije upodablja z vizualnimi podobami (drobni sneg, tihi gozd, kraguljčki, molki). Beseda molki v prvi kitici ima dva pomena: prostorski pomen kot tišina, in časovni pomen kot premišljevanje lirskega subjekta. Človek je v tem svetu to, kar ponazarjata zadnja dva verza prve kitice: bežni zvok kraguljčkov, ki v hipu spet utone v vsesplošni gluhoti sveta.

Druga kitica je **refleksija lirskega subjekta** glede na vtis iz prve kitice. Je razpoloženska in življenjsko izpovedna. **Sprašuje se o prihodnosti**. Le ta je prikazana mistično in nepričakovano. Prvi verz v drugi kitici je temeljno filozofsko vprašanje, zakaj živimo. Je pa tudi **retorično vprašanje**, odgovor pa nam je podan v naslednjih treh verzih. **Sneg** je metafora za minevanje časa, v tem primeru sneg prekrije preteklost; kar je bilo, ne bo nikoli več (»...kot v sneg zakopano!«). Pesnik besedo smrt v pesmi Sneg nadomesti z besedno zvezo **tiha plan**, kot spokojna in umirjajoča smrt. Menjavanje neenakomernega ritma v drugi kitici ustvarja **nemir, aritmijo**, ker z odgovorom ne bomo zadovoljni.

Prva kitica v pesmi Sneg življenje dojema **čutno**, druga kitica pa je posledica prve, življenje dojema **čustveno in razumsko**. Ker so v pesem vključeni čutnost, čustva in razum, lahko govorimo o **sinesteziji**. Ključna filozofska beseda impresija je filozofija trenutka. Ta neskončna in hladna, zaradi nenehoma naletavajočega snega docela gluha in nepregledna pokrajina je prispodoba življenja, družbe, zgodovine.

Viri:

Zvezek tretjega letnika

http://sl.wikipedia.org/wiki/Josip_Murn_-_Aleksandrov

Josip Murn: PESMI, mladinska knjiga 1979